EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 22. 5. 2017
COM(2017) 521 final

Odporúčanie

**ODPORÚČANIE RADY,**

**ktoré sa týka národného programu reforiem Portugalska na rok 2017**

**a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Portugalska na rok 2017**

Odporúčanie

**ODPORÚČANIE RADY,**

**ktoré sa týka národného programu reforiem Portugalska na rok 2017**

**a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Portugalska na rok 2017**

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii[1], a najmä na jeho článok 5 ods. 2,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh[2], a najmä na jeho článok 6 ods. 1,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie[3],

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu[4],

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

(1) Komisia prijala 16. novembra 2016 ročný prieskum rastu[5], čo znamenalo začiatok európskeho semestra pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2017. Priority ročného prieskumu rastu schválila Európska rada v dňoch 9. až 10. marca 2017. Komisia 16. novembra 2016 prijala na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 správu o mechanizme varovania[6], v ktorej Portugalsko určila za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hĺbkové preskúmanie. V ten istý deň Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady týkajúce sa hospodárskej politiky v eurozóne.

1 Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.
2 Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25.
3 COM(2017) 521 final.
4 P8_ TA(2017)0038, P8_ TA(2017)0039 a P8_ TA(2017)0040.
5 COM(2016) 725 final.
6 COM(2016) 728 final.

Uvedené odporúčanie schválila Európska rada na zasadnutí 9. až 10. marca 2017 a Rada ho prijala 21. marca 2017[7].

(2) Portugalsko ako krajina, ktorej menou je euro, by malo aj vzhľadom na úzke prepojenia medzi ekonomikami v hospodárskej a menovej únii zabezpečiť úplné a včasné vykonanie odporúčania pre eurozónu, ktoré je premietnuté do ďalej uvedených odporúčaní 1 až 4.

(3) Správa o Portugalsku na rok 2017[8] bola uverejnená 22. februára 2017. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Portugalsko dosiahlo pri plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny prijatých Radou 12. júla 2016, následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania prijaté v predchádzajúcich rokoch, ako aj pokrok Portugalska pri dosahovaní jeho národných cieľov stratégie Európa 2020. Správa takisto obsahovala hĺbkové preskúmanie podľa článku 5 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011, ktorého výsledky boli uverejnené takisto 22. februára 2017.[9] Z analýzy Komisie vyplýva záver, že v Portugalsku existujú nadmerné makroekonomické nerovnováhy. Najmä veľký objem čistých vonkajších záväzkov, súkromného a verejného dlhu a vysoký podiel nesplácaných úverov predstavujú slabé miesta v kontexte vysokej, ale znižujúcej sa nezamestnanosti a pomalého rastu produktivity. Potenciálny rast zaostáva za svojou predkrízovou úrovňou, čo je dôsledkom pretrvávajúcich problémových miest a nepružností na trhu s výrobkami a trhu práce v kombinácii s vonkajšími nerovnováhami. Dochádza k určitému zlepšeniu salda bežného účtu, ale na významnejšiu úpravu čistých vonkajších záväzkov je potrebné ďalšie úsilie. Po významnej úprave v posledných rokoch sa začali jednotkové náklady práce zvyšovať v dôsledku pomalého rastu produktivity a zvyšovania miezd. V kontexte pretrvávajúcej potreby oddlženia súkromný dlh klesá a verejný dlh sa stabilizoval. Objem nesplácaných úverov zostáva vysoký a spolu s nízkou ziskovosťou a pomerne malými kapitálovými rezervami predstavuje riziká pre súvahy bánk. Podmienky na trhu práce sa zlepšili, ale nezamestnanosť mladých ľudí a dlhodobá nezamestnanosť, ako aj podiel dočasných zamestnancov zostávajú stále vysoké.

(4) Portugalsko predložilo 28. apríla 2017 svoj národný program reforiem na rok 2017 a svoj program stability na rok 2017. S cieľom zohľadniť prepojenia medzi nimi sa obidva tieto programy posudzovali súčasne. Národný program reforiem Portugalska obsahuje záväzky tak pre krátkodobý, ako aj strednodobý horizont. Obsahuje najmä opatrenia na zlepšenie riadenia verejných financií a podnikateľského prostredia a na boj proti podnikovému dlhu. Portugalsko sa v ňom zaviazalo zmodernizovať verejnú správu, zlepšiť sociálnu ochranu, zvýšiť úroveň zručností pracovnej sily a zlepšiť správu a riadenie štátnych podnikov prostredníctvom ambicióznych reforiem. Národný program reforiem reaguje aj na výzvy identifikované v správe o krajine na rok 2017 a v odporúčaní pre eurozónu vrátane potreby oživiť investície a zabezpečiť udržateľnosť verejných financií. Ak by sa tieto opatrenia v plnej miere vykonali v uvedených lehotách, prispeli by k boju proti makroekonomickým nerovnováham v Portugalsku a k vykonaniu odporúčaní pre jednotlivé krajiny. Na základe posúdenia politických záväzkov Portugalska Komisia potvrdzuje svoj predchádzajúci záver, že v tomto štádiu nie sú opodstatnené žiadne ďalšie kroky v rámci postupu pri makroekonomickej nerovnováhe. Vykonávanie programu politických reforiem sa bude dôsledne sledovať osobitným monitorovaním.

---

[7] 2017/C92/01.

[8] SWD(2017) 87 final.

[9] COM(2017) 90 final.

(5) Príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny sa zohľadnili v programoch členských štátov týkajúcich sa financovania z európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „EŠIF“) na roky 2014 – 2020. V súlade s právnou úpravou EŠIF[10] platí, že ak je to nevyhnutné na podporu vykonávania príslušných odporúčaní pre jednotlivé krajiny, Komisia môže požiadať členský štát, aby preskúmal svoje príslušné programy EŠIF a uskutočnil v nich zmeny. Komisia k uplatňovaniu uvedených pravidiel poskytla ďalšie usmernenia[11].

(6) Po zrušení postupu pri nadmernom deficite Portugalsko podlieha preventívnej časti Paktu stability a rastu a vzťahuje sa naň prechodné dlhové pravidlo. Portugalsko vo svojom programe stability na rok 2017 plánuje dosiahnuť celkový deficit vo výške 1,5 % HDP v roku 2017 a 1,0 % HDP v roku 2018 a premeniť ho v roku 2020 na prebytok vo výške 0,4 % HDP. Uvedené plány nezahŕňajú potenciálny vplyv opatrení na podporu bánk na zvýšenie deficitu[12]. Strednodobý rozpočtový cieľ, ktorým je štrukturálny prebytok na úrovni 0,25 % HDP, sa plánuje dosiahnuť do roku 2021. V programe stability sa predpokladá, že pomer verejného dlhu k HDP dosiahne v roku 2017 úroveň 127,9 % a v roku 2018 úroveň 124,2 %, v dôsledku by v roku 2020 dosiahol úroveň 117,6 %. Makroekonomický scenár, na ktorom sú založené tieto rozpočtové prognózy, je realistický, pokiaľ ide o rok 2017, ale pre nasledujúce roky je optimistický. Zároveň je však potrebné uviesť, že opatrenia na podporu plánovaných cieľových deficitov na obdobie od roku 2017 neboli dostatočne konkretizované.

(7) Rada 12. júla 2016 odporučila Portugalsku dosiahnuť ročnú fiškálnu úpravu vo výške najmenej 0,6 % HDP smerom k strednodobému rozpočtovému cieľu v roku 2017. Prognóza Komisie z jari 2017 poukazuje na riziko značnej odchýlky od uvedenej požiadavky v roku 2017.

(8) Od Portugalska sa vzhľadom na jeho fiškálnu situáciu, a najmä na jeho úroveň dlhu očakáva, že bude v roku 2018 vykonávať ďalšie úpravy smerom k strednodobému rozpočtovému cieľu, ktorým je štrukturálny prebytok vo výške 0,25 % HDP. Podľa spoločne dohodnutej matice úprav stanovenej v Pakte stability a rastu predstavuje daná úprava požiadavku, aby nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov[13] nepresiahla 0,1 %. To by zodpovedalo štrukturálnej úprave vo výške najmenej 0,6 % HDP. Ak nedôjde k zmene politiky, existuje v roku 2018 riziko značnej odchýlky od uvedenej požiadavky. *Prima facie* sa nepredpokladá, že Portugalsko v rokoch 2017 a 2018 dodrží dlhové pravidlo. Rada celkovo zastáva názor, že od roku 2017 budú potrebné ďalšie opatrenia, aby sa dosiahol súlad

---

10 Článok 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006, Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320.

11 COM(2014) 494 final.

12 Rozhodnutie Komisie z 10. Marca 2017 – SA.47178 – Portugalsko – Rekapitalizácia spoločnosti Caixa Geral de Depósitos, S.A.

13 Čisté verejné výdavky pozostávajú z celkových verejných výdavkov okrem úrokových výdavkov, výdavkov na programy Únie plne hradených z fondov Únie a nediskrečných zmien vo výdavkoch na dávky v nezamestnanosti. Tvorba hrubého fixného kapitálu financovaná z vnútroštátnych zdrojov je rozložená na obdobie štyroch rokov. Diskrečné opatrenia na strane príjmov alebo zvýšenia príjmov vyplývajúce z právnych predpisov sú započítané. Jednorazové opatrenia na strane príjmov aj výdavkov sú vzájomne započítané.

s ustanoveniami Paktu stability a rastu. V nariadení (ES) č. 1466/97 sa však stanovuje, že pri posudzovaní rozpočtových plánov a výsledkov by sa malo brať do úvahy rozpočtové saldo členského štátu so zreteľom na cyklické podmienky. Ako sa pripomína v sprievodnom oznámení Komisie k týmto odporúčaniam pre jednotlivé krajiny, pri posudzovaní návrhu rozpočtového plánu na rok 2018 a následnom posudzovaní rozpočtových výsledkov v roku 2018 sa bude musieť náležite zohľadniť cieľ, ktorým je dosiahnutie zámerov fiškálnej politiky, ktoré prispievajú k posilneniu prebiehajúceho oživenia a k zabezpečeniu udržateľnosti verejných financií Portugalska. Komisia v tejto súvislosti zamýšľa využiť daný priestor na vlastné uváženie so zreteľom na cyklickú situáciu v Portugalsku.

(9) Solídna konsolidácia rozpočtu závisí od včasného a dôsledného vykonávania nového rámcového zákona o rozpočte, preskúmania a racionalizácie verejných výdavkov a ďalšieho zlepšenia výberu príjmov. Portugalsko začalo s preskúmavaním výdavkov, a to najmä na základe opatrení zameraných na efektívnosť, ktoré zahŕňajú ministerstvo zdravia a ministerstvo školstva, štátne podniky a (centralizované) verené obstarávania a správu nehnuteľností. Toto preskúmavanie výdavkov však nedosahuje úroveň komplexného prístupu, pretože sa vzťahuje len na ústrednú vládu a sústreďuje sa na úspory na základe zvýšenej efektívnosti, ktoré vyplývajú zo zefektívnenia služieb. V sektore zdravotníctva vláda prijala opatrenia zamerané na podporu politík v oblasti prevencie chorôb a verejného zdravia. Okrem toho sa podnikli viaceré kroky na zvýšenie efektívnosti a udržateľnosti sektoru zdravotníctva, napríklad prostredníctvom centralizovaného obstarávania alebo väčšieho využívania generických liekov. Zároveň však platí, že hoci prebieha reforma nemocníc, rozpočtové plánovanie a plnenie rozpočtu v nemocniciach je aj naďalej problematickou otázkou. Objem oneskorených platieb (nedoplatkov) sa aj naďalej zvyšuje, čo odhaľuje slabé miesta v účtovných kontrolných mechanizmoch a manažérskych postupoch. Presné a vyvážené zostavovanie rozpočtu, lepšie kontroly a účinné presadzovanie zákona o kontrole záväzkov by mohlo prispieť k zníženiu objemu nedoplatkov a zlepšeniu efektívnosti a kvality v tomto sektore. Vysoké náklady súvisiace so starnutím obyvateľstva, ktoré stále narastajú, predstavujú aj naďalej riziko z hľadiska fiškálnej udržateľnosti. V strednodobom horizonte sa očakáva, že vyššie fiškálne riziká sa budú týkať hlavne nákladov spojených s financovaním dôchodkov. Dlhodobé fiškálne riziká v krajine sa považujú za nízke, a to najmä vďaka dôchodkovým reformám a za predpokladu, že nedôjde k zmene politiky a že dôchodkový systém sa bude čoraz menej spoliehať na presuny rozpočtových prostriedkov. Ešte stále nebola v plnej miere doriešená reštrukturalizácia štátnych podnikov, vďaka ktorej sa mali stať fiškálne udržateľnými. Celková zadlženosť štátnych podnikov, nad ktorými vykonáva dohľad monitorovací útvar ministerstva financií, dosahovala v druhom štvrťroku 2016 úroveň 32 miliárd EUR. Rámec so stanovenými cieľmi, ktorý má zaručiť finančnú udržateľnosť štátnych podnikov, by mohol prispieť k zníženiu ich závislosti od presunov prostriedkov štátneho rozpočtu a k riešeniu veľkého objemu dlhu.

(10) Portugalský trh práce sa v roku 2016 aj naďalej oživoval a dochádzalo k neustálemu zlepšovaniu ukazovateľov trhu práce, najmä k poklesu miery nezamestnanosti. V prípade významného podielu novovytvorených pracovných miest ide o trvalé pracovné zmluvy. Počet dočasných pracovných zmlúv je však stabilný a aj naďalej vysoký. Vysoká miera segmentácie trhu práce má negatívny vplyv na kariérne vyhliadky a príjmy pracovníkov, najmä v prípade mladých ľudí. Portugalsko v januári 2017 prepracovalo svoj program na podporu zamestnanosti s cieľom podporiť zamestnávanie pracovníkov na základe trvalých pracovných zmlúv. Zdá sa

však, že program bude mať len obmedzený vplyv na zníženie segmentácie, keďže sa podľa očakávania bude vzťahovať len na pomerne málo ľudí. Hoci sa nedávnymi reformami trhu práce zlepšili stimuly na tvorbu pracovných miest, niektoré aspekty právneho rámca môžu stále podniky odrádzať od zamestnávania pracovníkov na základe zmlúv na neurčitý čas. Zamestnávatelia čelia najmä vysokým a neistým nákladom na prepúšťanie v prípade individuálneho prepustenia stálych zamestnancov. To je čiastočne zapríčinené možnosťou opätovného prijatia pracovníka do pracovného pomeru v prípade, že sa prepustenie preukáže ako nespravodlivé, a neefektívnosťou súdnych konaní.

(11) Vzhľadom na pokles nezamestnanosti od roku 2014 klesá aj absolútny počet dlhodobo nezamestnaných. Viac než polovica nezamestnaných osôb je však bez práce rok alebo dlhší čas a tento podiel neklesá súčasne s oživením. Vysoké úrovne dlhodobej nezamestnanosti a nezamestnanosti mladých ľudí zvyšujú riziko, že nezamestnané osoby sa stiahnu z trhu práce a postupne stratia zručnosti a schopnosť zamestnať sa, čo bude mať zároveň nepriaznivé dôsledky na potenciálny rast. Hoci je nezamestnanosť mladých ľudí stále vysoká, klesá vďaka viacerým opatreniam prijatým v predchádzajúcich rokoch vrátane osvetových opatrení v rámci záruky pre mladých ľudí. To môže byť sčasti dôvodom, prečo je podiel mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET) nižší než priemer EÚ. Portugalsko prijíma takisto opatrenia na zefektívnenie aktívnych politík trhu práce a na riešenie problému nezamestnanosti mladých ľudí. Súčasťou týchto opatrení bolo zavedenie stimulov pre zamestnanosť (formou úľav z príspevkov do systému sociálneho zabezpečenia) v apríli 2017, ktoré bolo zamerané na prijímanie mladých ľudí a dlhodobo nezamestnaných do zamestnania na základe trvalých pracovných zmlúv. Na zabezpečenie účinnej aktivácie dlhodobo nezamestnaných je však zásadne dôležité, aby verejné služby zamestnanosti účinne spolupracovali so sociálnymi službami s cieľom lepšie identifikovať a napĺňať potreby tejto skupiny osôb. Dôležitým krokom týmto smerom by bolo vytvorenie avizovaných jednotných kontaktných miest pre zamestnanosť.

(12) V súlade s ohláseným harmonogramom vláda zvýšila v roku 2017 už tretí rok po sebe minimálnu mzdu. Očakáva sa, že po poslednom zvýšení nad rámec očakávaného zvýšenia inflácie a priemernej produktivity sa minimálna mzda stane čoraz viac záväznou, keďže počet zamestnancov, na ktorých sa vzťahuje, už v roku 2016 predstavoval pätinu z celkového počtu zamestnancov. Zvýšenie minimálnej mzdy prispieva k znižovaniu chudoby zamestnaných a môže mať pozitívny vplyv na celkový dopyt. Môže však priniesť riziká z hľadiska zamestnanosti, najmä v prípade nízko kvalifikovaných pracovníkov. Tieto riziká sa nepremietli do reálnej roviny v súčasnom kontexte oživenia, ale stále zostávajú výzvou. Vláda monitoruje vplyv vývoja minimálnej mzdy prostredníctvom štvrťročných správ, ktoré sa uverejňujú a o ktorých sa diskutuje so sociálnymi partnermi.

(13) Portugalsko dosiahlo výrazné zlepšenie, pokiaľ ide o výsledky vzdelávania na školách, o čom svedčia najnovšie výsledky PISA. Portugalsko však patrí aj naďalej medzi tie krajiny OECD, ktoré majú najvyššie miery opakovania ročníkov, čo preukázateľne zvyšuje riziko predčasného ukončenia školskej dochádzky a výrazne zvyšuje náklady na vzdelávanie. Všeobecná úroveň zručností pracovnej sily je aj naďalej jedna z najnižších v Európe a brzdí inovačný potenciál a konkurencieschopnosť krajiny. Chýbajúce digitálne zručnosti okrem toho stále zostávajú prekážkou pri zvyšovaní zručností pracovnej sily. Približne 22 % portugalskej pracovnej sily nemá žiadne digitálne zručnosti (najmä preto, že tieto

osoby pravidelne nepoužívajú internet), čo predstavuje dvojnásobok priemeru EÚ. Vláda podnikla kroky na podporu vzdelávania dospelých, najmä zriadením stredísk „Qualifica“ a zavedením „Qualifica pasu“. Aby boli tieto opatrenia účinné, bude rozhodujúce, aby ponúkali kvalitné príležitosti pre zvyšovanie zručností a rekvalifikáciu v súlade s potrebami trhu práce. Vláda okrem toho prijala niekoľko opatrení na podporu spolupráce medzi sférou vysokoškolského vzdelávania a podnikateľským odvetvím, najmä pokiaľ ide o ich výsledky výskumu a výskumné činnosti. Univerzitné štruktúry by sa však museli prispôsobiť, aby táto spolupráca mohla dobre fungovať.

(14) Veľký objem nesplácaných úverov podnikov, nízka ziskovosť, expozícia rizikám súvisiacim so štátnym dlhom a nízke kapitálové rezervy vyvíjajú tlak na bankový sektor. Zhoršenie kvality aktív, najmä v podnikovom sektore, zaťažuje ziskovosť bankového sektora. Toto predstavuje spolu s nízkymi kapitálovými rezervami jeden z faktorov, ktorý bráni v produktívnom prideľovaní úverov a investícií. Podiel nesplácaných úverov zostáva vysoký (20,1 % oproti 19,6 % na konci roku 2015) a v niektorých sektoroch hospodárstva naďalej rastie, najmä v prípade podnikov pôsobiacich v sektore stavebníctva a nehnuteľností. Nedávno sa prijali určité kroky na riešenie tohto veľkého objemu nesplácaných úverov. Stále je však potrebná komplexná stratégia s cieľom zabezpečiť výrazné zníženie objemu znehodnotených úverov vrátane podpory rozvoja sekundárnych trhov, aby banky mohli odpredávať časti svojich problémových portfólií.

(15) Úverové podmienky sa postupne zlepšujú na strane dopytu i ponuky, ale prístup k finančným prostriedkom zostáva aj naďalej veľkým problémom pre MSP. Percentuálny podiel portugalských MSP, ktorým sa nepodarilo získať úvery v plnej požadovanej výške, vzrástol z 34 % na 42 % v situácii, keď priemer EÚ klesal a dosiahol úroveň 30 % v roku 2016. Inovačné a konkurencieschopné podniky so silným potenciálom rastu by mali prospech z lepšieho prístupu ku kapitálu. To by znížilo ich závislosť od dlhového financovania a zlepšilo ich prístup k finančným prostriedkom, čo by podnikom pomohlo rozšíriť ich aktivity a preraziť na medzinárodnom poli. Rozdiel medzi nákladmi na kapitál medzi investíciami financovanými prostredníctvom úverov a investíciami financovanými prostredníctvom vlastného kapitálu bol v roku 2016 piaty najvyšší v EÚ a vysoko nad priemerom EÚ. Hoci sa vďaka zmenám daňového režimu znížili stimuly na financovanie prostredníctvom úverov, je ešte príliš skoro na to, aby sme mohli poznať ich vplyv na pomerne vysoké zvýhodňovanie dlhu pri zdaňovaní právnických osôb. V júli 2016 portugalské orgány začali vykonávať program *Capitalizar*, ktorého hlavným účelom je podnietiť súkromné investície. V programe sa zavádzajú nové úverové linky pre MSP, vytvárajú sa špecializované fondy, ktoré by sa mali používať na financovanie súkromných investícií a zavádzajú sa zmeny daňového režimu zamerané na podporu investícií. Vláda súčasne zaviedla ďalší program (*Programa Semente*) na účely poskytovania finančných prostriedkov začínajúcim podnikom a malým podnikom v počiatočných fázach ich podnikania (zárodkový kapitál). Program im pomôže získať kapitálové financovanie prostredníctvom daňových úľav poskytovaných individuálnym investorom, ktorí kúpia nové podiely v takýchto spoločnostiach, a to na obdobie prinajmenšom dvoch rokov. Očakáva sa, že oba programy zlepšia podmienky financovania spoločností v Portugalsku za predpokladu, že budú promptne a v plne miere vykonané.

(16) V januári 2017 Komisia vydala v rámci súboru opatrení na odstránenie prekážok na trhoch so službami[14] usmernenia pre všetky členské štáty k potrebám vnútroštátnych reforiem, pokiaľ ide o reguláciu odborných služieb s vysokým potenciálom rastu a zamestnanosti. Reformné odporúčania sa zaoberajú širokou škálou požiadaviek, a to na základe porovnávacej analýzy, ktorá je v duchu a v zmysle vzájomného hodnotenia realizovaného s členskými štátmi v priebehu uplynulých troch rokov. Portugalsko sa na tomto hodnotení aktívne zúčastnilo. Portugalsko vo svojom národnom akčnom pláne vysvetľuje, že v nadchádzajúcich rokoch neočakáva výrazné zmeny, keďže od roku 2011 realizuje veľké reformy a zaoberá sa preskúmavaním regulovaných povolaní. Komisie uvedenými usmerneniami dopĺňa hodnotenia v rámci európskeho semestra tým, že sa v nich konkrétne zaoberá požiadavkami uplatniteľnými na tieto povolania. V prístupe k poskytovaniu služieb v niekoľkých sektoroch bránia významné regulačné a administratívne prekážky. Reformy zamerané na stavebníctvo a najreštriktívnejšie služby pre podniky vrátane regulovaných povolaní boli odsúhlasené v rámci programu finančnej pomoci, ale boli buď zastavené alebo zvrátené. Interné predpisy, ktoré upravujú určité povolania, sú z hľadiska otvorenia týchto povolaní hospodárskej súťaži menej ambiciózne než rámcový zákon. Zároveň vzbudzujú obavy, pokiaľ ide o priame alebo nepriame ovplyvňovanie hospodárskej súťaže na trhu s odbornými službami.

(17) V portugalskej verejnej správe pretrváva nízka miera efektívnosti a transparentnosti. Hospodárska súťaž v oblasti verejného obstarávania zostáva obmedzená. Napriek pokroku existujú stále nedostatky, pokiaľ ide o transparentnosť a spoľahlivosť údajov o verejnom obstarávaní a postupov verejného obstarávania. Transparentnosť pri koncesných zmluvách a verejno-súkromných partnerstvách stále trpí tým, že verejní obstarávatelia nemajú odborné znalosti potrebné na riadenie zložitých zákaziek. Miera využívania priamo zadávaných zákaziek vo verejnom obstarávaní je stále vysoká. Administratívne zaťaženie a nejednotné vykonávacie postupy v krajine spôsobujú oneskorenie procedurálnej reformy. Napriek určitému pokroku dochádza k oneskoreniu pri zjednodušovaní miestnych a ústredných administratívnych postupov, pričom medzi rôznymi úrovňami verejnej správy existuje len malá koordinácia. Portugalské orgány schválili nový program pre zjednodušenie pod názvom SIMPLEX+. Obsahuje pomerne ambiciózny súbor opatrení pre občanov a podniky. Ide o sľubné opatrenia a je potrebné zabezpečiť, aby sa tento program vykonal včas a aby sa mohol začať prejavovať jeho účinok. V rámci tohto balíka sa teraz začína vykonávať väčšina opatrení týkajúcich sa podnikov. Výkonnosť portugalského súdnictva je stále pod priemerom EÚ. Ukazovatele efektívnosti občianskoprávnych, obchodných a daňových súdnych konaní v Portugalsku svedčia naďalej o slabom výkone. To má negatívny vplyv na dynamiku podnikania a na prilákanie priamych zahraničných investícií. Efektívnosť daňových a správnych súdov je aj naďalej problematická z hľadiska miery vyriešených prípadov a konania stále trvajú príliš dlho. Súdne konania vo veci platobnej neschopnosti trvajú až 40 mesiacov, čo vzbudzuje pochybnosti o efektívnosti rámcov SIREVE.

(18) Portugalsko dosahuje pokrok pri zvyšovaní transparentnosti a boji proti korupcii vo verejnej správe, ale neprijalo žiadnu zastrešujúcu stratégiu. Zdá sa, že boj proti korupcii sa stal pre prokuratúru skutočnou prioritou a boli zavedené efektívnejšie postupy pre riadenie vecí a zdrojov. Ešte sa však len ukáže, či tieto postupy povedú k zvýšeniu miery právoplatných odsúdení vo veciach korupcie na vysokej úrovni

[14] COM(2016) 820 final, COM(2016) 821 final, COM(2016) 822 final, COM(2016) 823 final, COM(2016) 824 final.

a uplatňovaniu sankcií, ktoré sú viac odstrašujúce. Pokiaľ ide o prevenciu, plány na predchádzanie korupcii, ktoré boli zavedené v každej verejnej inštitúcii, sú zatiaľ z veľkej miery len formálne. Nie sú v plnej miere prispôsobené každej organizácii a chýba náležité monitorovanie.

(19) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra komplexnú analýzu hospodárskej politiky Portugalska, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine na rok 2017. Zároveň posúdila program stability, národný program reforiem a následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania adresované Portugalsku v predchádzajúcich rokoch. Zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku v Portugalsku, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami EÚ vzhľadom na potrebu posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí EÚ zabezpečením vstupov na úrovni EÚ do budúceho vnútroštátneho rozhodovania.

(20) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala program stability a jej stanovisko[15] je premietnuté najmä do ďalej uvedeného odporúčania 1.

(21) Rada na základe hĺbkového preskúmania Komisie a tohto posúdenia preskúmala národný program reforiem a program stability. Jej odporúčania podľa článku 6 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 sú premietnuté do ďalej uvedených odporúčaní 1 až 4,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Portugalsko v rokoch 2017 a 2018 prijalo opatrenia s cieľom:

1. Zabezpečiť trvalú nápravu nadmerného deficitu. Vykonávať svoju fiškálnu politiku v súlade s požiadavkami preventívnej časti Paktu stability a rastu, čo bude v roku 2018 predstavovať značné fiškálne úsilie. Pri prijímaní opatrení v príslušných oblastiach politiky by sa malo prihliadať na sledovanie takých zámerov fiškálnej politiky, ktoré prispievajú k posilneniu prebiehajúceho oživenia a k zabezpečeniu udržateľnosti verejných financií Portugalska. Zintenzívniť snahy o dokončenie komplexného preskúmania výdavkov na všetkých úrovniach verejnej správy. Posilniť kontrolu výdavkov, nákladovú efektívnosť a primerané rozpočtové plánovanie, a to najmä v sektore zdravotníctva s dôrazom na zníženie nedoplatkov v nemocniciach, a zabezpečiť udržateľnosť dôchodkového systému. V záujme zvýšenia finančnej udržateľnosti štátnych podnikov stanoviť ciele v oblasti efektívnosti pre jednotlivé sektory s dostatočným predstihom pred zostavením rozpočtu na rok 2018, čím sa zlepšia zlepšiť celkové čisté príjmy štátnych podnikov a znížiť zaťaženie štátneho rozpočtu.

2. Podporiť prijímanie pracovníkov na základe trvalých pracovných zmlúv, a to aj prostredníctvom preskúmania právneho rámca. Zabezpečiť účinnú aktiváciu dlhodobo nezamestnaných. Spolu so sociálnymi partnermi zabezpečiť, aby vývoj minimálnej mzdy nemal negatívny vplyv na zamestnanosť nízko kvalifikovaných ľudí.

3. Zintenzívniť úsilie o očistenie súvah úverových inštitúcií prostredníctvom komplexnej stratégie zameranej na nesplácané úvery, a to aj rozvíjaním sekundárneho trhu pre aktíva so zníženou hodnotou. Zlepšiť prístup ku kapitálu, najmä pre začínajúce podniky a malé a stredné podniky.

4. Do konca roka 2017 zaviesť plán na ďalšie zníženie administratívneho zaťaženia a odstraňovanie regulačných prekážok v stavebníctve a službách pre podniky. Zvýšiť efektívnosť konaní vo veci platobne neschopnosti a daňových konaní.

[15] Podľa článku 5 ods. 2 nariadenia Rady (ES) č. 1466/97.

V Bruseli

*Za Radu*
*predseda*